న్యాయానికి కాలంగాదు

శ్రీమతి వెలిచంద చూడికుడుతమ్మగారు

రామచంద్రుడు యిరవై రెండేండ్ల యువకుడు. బ్రాహ్మణకుటుంబమునకు చెందినవాడు. సద్వంశీయుడు. ఒకరోజు సాయంకాలము వీధిఅరుగుమీద ఏదో ఆలోచిస్తూ కూరుచున్నాడు. అతడి మొగంలో నిరాశ, అసంతృప్తి పూర్తిగా ప్రతిఫలిస్తున్నాయి. ఆదారినిపోతూ పోతూ, అతని స్నేహితుడు కోదండ రావు గుమ్మంఎక్కి "ఏమిరా, అలాగున్నావు. ఈ రోజు వింతలుఏమైనా ఆఫీసులోజరిగాయా ఏమిటి?" అని ప్రశ్నించాడు. "నిత్యం చచ్చేవాడికి ఏడ్చేవాడెవడన్నట్టుగాఉంది నానౌకరీ నావేషం. ఒళ్లునిమగడు ఎల్లప్పుడూ ఏదో తప్పువెతకుతూ దినమస్తమానమూ కాల్చుకుతింటూఉంటె ఆ భార్యఎంత అవస్థపడుతూ ఉంటుందో అది ఇప్పుడునాకు స్వానుభవమైంది నా అధికారిధర్మాని. అతడు వచ్చేటప్పటికి ముందుగా అన్నీ సిద్ధముచేసిఉంచుతే 'ఏమిటా పెద్దరికం, కళ్లు నెత్తిమీద కెక్కినట్టున్నాయి' అని గ్రుడ్లుఉరుముతూ నోటికిరాని దుర్భాషలాడుతాడు. పోనీ వచ్చినతరవాతనే చేయవచ్చునని ఊరుకుంటే 'గవర్నమెంటు సొమ్ము మీకు తేరగా మేపటానికైనట్టుందని అంటూ తాపులుతరవాయిగా మెడగెంట్లతో సరిపుస్తున్నాడు. నాఅవస్థచెప్పుకోటానికి వీల్లేకుండాఉంది. ఈ వెధవ ఇరవైరూపాయలకోసం బంట్రోతుపనికన్నా కనికష్టమైనపని చేయడమేకాకుండా ఈమాటలుపడటం మరీ అసహ్యంగాఉంది. ఈరోజుమధ్యాహ్నం మా అధికారితో మాటాడటానికని ఇంకోకఅధికారివచ్చాడు. అతడు చూస్తూఉండగానే ఏదో నెపంబెట్టి రెండు తోపులు మెడమీదచెయ్యివేసి నన్ను అవతలకిత్రోసి అర్థమైనతిట్లూతిట్టాడు. నాఅవస్థ కళ్లారచూచి చెవులారవిన్న ఆ అధికారి ముక్కుమీద చేయివేసుకొని దిగ్భ్రాంతపడిచూస్తూ కుర్చీమీద ఆలాగేకూచున్నాడు. బహుశా అతను మా పెత్తండ్రిభార్యకు దగ్గిరచుట్టము లాగ నాకు జ్ఞాపకము. ఆసమయంలో నాకు కలిగిన సిగ్గు అవమానము నన్ను కాల్చివేస్తున్నాయి. నన్ను గురించి ఎవరిచేతనైనా కొంచం చెప్పిద్దామనుకున్నా వారంతటవారు చెపుదామనుకున్నా ఏమాత్రం వినిపించుకోడు. మీదుమిక్కిలి ఆచెప్పేవారికి ఏమి అవమానము అతనివల్లకలుగునో అని భయంకొంత. ఇదంతా నాఖర్మము. స్కూలుఫైనలుప్యాసైన వాళ్లందరూ నాలాగే యమయాతన అనుభవిస్తున్నారా ఏమిటి? నావంటినిర్భాగ్యుడు, దురదృష్టవంతుడు ఇంకొకడుండబోడు." అని తనబాధలను స్నేహితునితో చెప్పుకున్నాడు. స్నేహితులతో కష్టసుఖం చెప్పుకుంటే వీళ్లలోఉండే కొంతబాధ తగ్గుతుందనికదా వాడుక. కోదండరావునకిదంతావినేటప్పటికి గుండె చెరువైపోయింది. కాని ఎవరేమిచేయగలరు? ఒక్కనిట్టూర్పుమాటతప్ప.

రామచంద్రుడి అధికారి స్వభావంగా బ్రాహ్మణద్వేషి. పనియొక్కలోటుపాట్లు, మంచిచెడ్డలు అతనికవసరంలేదు. బ్రాహ్మణునిఇంట్లోఉన్న పురుగుకూడా అతనికి బ్రాహ్మణకంపే. అతనిలో ఈర్ష్యాగుణం ఎంతవరకు ఎక్కువలెనో అంతవరకుఎక్కి అతనిని వశపరచుకున్నాది. అతడిప్పుడు పూర్తిగా అసహాయుడనియే మనము ఒప్పుకోవాలి. ఎందుకంటే తన్ను తాను తెలుసుకునే స్థితిలోలేడు. కండ్లుకలవానికంటికి పెద్దదీపంలాగ మన రామచంద్రుడు అతని కంటికి కనబడుచున్నాడు. తన్ననుసరించి తిరుగుతూ తన ఇంట్లో చాకిరీచేస్తూఉన్న ఇంకొకనాయుడికి ఆ కాస్త పనీఇచ్చి ఇంట్లోచాకిరీ ఆఫీసుచాకిరీ సరిపుచ్చుకుందా

మనసే దురుద్దేశంతో ఏలాగైనా రామచంద్రుడ్ని తీసివేయ్యాలని ఇన్ని ఎత్తులు ఎత్తుతున్నాడు.

౨

మర్నాడు మామూలుగా రామచంద్రుడు గుండెలు గడగడకొట్టుకొంటూఉంటే ఏడుగంటలకల్లా అధికారి గారి వీధివాకిట్లో నిలబడ్డాడు. ఈమొ స్తైరన వేళ నిర్ణయం అనగా ఉదయం 7 మొదలు సాయంకాలం 7 గంటలవరకు ఆఅధికారి ఏర్పాటుచేసింది. సర్కారుచట్టము అందరికీపెట్టినవేళే ఇతనికీపెట్టింది. మధ్యాహ్నభోజనం అక్కడికితెచ్చుకొని ఏమూలో ఒకమూల తినవలసిందే. ఎప్పుడైనాఒకప్పుడు ఏపాటి ఆలస్యంఅయినా సర్కారుసొమ్ము తేరగా తినేస్తున్నారని వినరాని తిట్లుతిట్టడానికి మొదలు. తాను వందలువందలు, వేలకువేలు జీతంతీసుకుంటూ ఏ రెండు మూడుగంటలో ఆఫీసులోఉంటాడు. ఆ కాస్సేపైనా పనియందుచూపించే శ్రద్ధకన్న తాబేదార్లను తిట్టటమందే ఎక్కువశ్రద్ధ చూపించుతాడు. 'తా'మ్మని 12 గంటలు వినబడతాయా ఎప్పుడు వెళదామాయని చూస్తూఉంటాడు కాబోలు 12 కొట్టేసరికల్లా కారెక్కి బుఱ్ఱుమని ఇంటికిపోతాడు. ఇదంతా సర్కారు కూడికనే కాబోలు అతనిఉద్దేశ్యం.

పొద్దున్నే 7 గంటలుకొట్టేసరికి వచ్చిన రామచంద్రుడు తొమ్మిదికొట్టేవరకూ అలాగే గేటుదగ్గిర నిలువుకాళ్లమీద నిల్చున్నాడు. అంతవరకూ ఎవ్వరూ అతీలేదు గతీలేదు. తొమ్మిదికొట్టినతరువాత మన ఆఫీసరుగారు ఇతనివైపైనా చూడకుండా, చూస్తే బ్రాహ్మణకంపుఏమైనా తనకుతగిలి తాను మైల పడ పోతానని కాబోలు ఇతన్ని తప్పించుకొని, ఎఱ్ఱగా చింతనిప్పులాగ మెఱుస్తూఉన్నకళ్లతో ఊర్ధ్వంవైపు చూసుకుంటూ నోట్లో సిగరెట్టొకటి తగిలించుకొని కారెక్కి వెళ్లిపోయాడు.

రామచంద్రునగుండెలు దడదడ లాడిపోయాయి. ఏంపుట్టుముసుగుబోతుందో ఈశ్వరా అని అనుకుంటూ తానుకూడా ఇక చేయునదిలేక ఆఫీసుమొగం పట్టాడు.

ఈ అధికారికింత బ్రాహ్మణద్వేషం ఎందుకో. ఇంతచదువూ చదువుకొని చదువుకున్నవాళ్లకు ఉండవలసినజ్ఞానం తాను ఉంచుకోకపోవటం, చూసినకళ్లకు చాలా ఆశ్చర్యం, విషాదం కలిగించకమానదు. ధర్మశాస్త్రాల్లో బ్రాహ్మణులు స్వార్థంకోసరం ఉద్దేశపూర్వకంగా అబ్రాహ్మణులకు పూర్తిగా అన్యాయంచేశారని అబ్రాహ్మణులందరూ కేవలము ద్వేషమూ, అక్కసమును మనస్సులలోపెట్టుకొని దేశద్రోహము, సంఘద్రోహము చేస్తూఉన్నారు. కాని వారే మరికొంచం దూరదృష్టితో ఆధర్మశాస్త్రాన్ని చూడవలసింది. అదేమీ ఇతడు యోచించలేదు. దేశసంరక్షణ వాళ్లచేతుల్లో, వర్తకవ్యాపారాలు వాళ్లచేతుల్లో, అందరికీ జీవనోపాధికల్పించే వ్యవసాయం వాళ్లచేతుల్లోనే ఉండవలసినదిగా ఆధర్మశాస్త్రాల్లోనే విధించారు.

బ్రాహ్మణుడైనవాడు భవతీ భిక్షాందేహిమీద జీవిస్తూ ప్రతిఫలరాహిత్యంగా విద్యాదానం (అప్పటి కాలంలో వాడుకలోవున్న) చేస్తూ ఇంద్రియవాంఛా సంతృప్తికి ప్రయత్నించకుండా ఇంద్రియదమనానికే ఎక్కువ కష్టపడుతూ, వ్రతోపాసనలను చేస్తూ ప్రపంచంలో కాలం గడపవలసిందిగా విధింపబడింది. కాలక్రమేణా అన్నిధర్మములూ అందరియందూ నశించినట్టుగానే బ్రాహ్మణులయందు నశించటం ప్రకృతిసిద్ధమైంది. అందుకని ప్రస్తుతమున్న లోపాలను దిద్దుబాటు చేసుకొనటానికిబదులూ, బ్రాహ్మణులను తిట్టడమే, బాధించడమే పరమావధిగా పెట్టుకోవటం "అమ్మను తిట్టకురా లంజకొడుకా" అన్నట్టుంది.

రామచంద్రుడు ఆఫీసులో అడుగుపెట్టాడు. ఆసమయంలో అతనిలోఉన్న స్వయం వ్యక్తిత్వం

అంతా నశించిపోయింది. ఆస్థానే భయమధిష్ఠించి అతని నోటివెంట ఒక్క పలుకైనా రానివ్వటంలేదు. ఆఫీసరుగారు మామూలుగా తక్కిన తాబేదార్లందరి మీద కసరటం, ఎగరటం చేస్తున్నాడు. ఇతనిని ఆతిట్లు తినటానికైనా పిలవలేదు. పాపం రామచంద్రుడు ఏమీ తోచకుండా చేతులు పిసుక్కుంటూ నిల్చున్నాడు ఇంకా పిలుస్తాడేమో, ఇంకా పిలుస్తాడేమో అని. 12 గంటలు కొట్టాయి. ఆఫీసరుగారు ఇంటికి వెళ్లిపోయినారు. అంతవరకు ఇతను నిలబడే ఉన్నాడు నిలువుగాళ్లపడి.

సమానబాధితులు ఎక్కువ స్నేహితులగుట సృష్టి స్వభావము. అత్తగారిచేత కోదంత్రికంపడుతూ ఉన్నంతకాలం తోడికోడళ్లు ఎంతో సఖ్యంగా ఉంటారు. వారు తమవ్యక్తిత్వానికి స్థానం కలగగానే, 'ఎవరికివారే, యమునాతీరే' అని అన్నట్టుగా ఉండవలసిందే. అది తప్పనిదుస్తే ఆఇంట్లోఉన్న కలతలు, అసంతృప్తులు చెప్పలేము.

రామచంద్రుడికిగూడా ఒక స్నేహితుడు తనలాంటివాడే ఒకడు దొరికాడు. ఈతనిఅవస్థంతా తానూ అనుభవిస్తూ ఉండటంచేత అతనిమనస్సు మరీ మెత్తబడింది ఇతని అవస్థచూచి. ఆఆఫీసరు ఇంటికివెళ్లంగానే, దగ్గరకుపిలచి "ఎందుకిలా దుశవజాగరంచేస్తూ ఇక్కడ శ్రమపడుతున్నావు అనవసరంగా. నిన్న పనిలోంచి తీసేసినట్టుగా నిన్నసాయంత్రమే కాగితం వ్రాసి ఉంచాడు. ఈరోజుకూడా నీవు అవస్థపడుతూ ఉంటే ఏలాగుంటుందో చూడాలని సరదాచేసిందికాబోలు ఇప్పుడు ఆఆర్డరును నీకిమ్మన్నాడు. ఇంతకూ దేవుడులేడా ఏమిటి. ఎప్పటికైనా అమాయికులను అనవసరంగా బాధించినబాధింపు, వారుపడిన మనఃఖేదము అతడికి కనబడకపోదు. ఇదిగో ఆకాగితం. అనవసరంగా కుళ్లపోకు. బ్రాహ్మణుడవు ఇంతో అంతో మంచిఉద్యోగానికి తగినచదువు చదువుకొన్నవాడవు. ఇంతనీచపుపనిలోకి నీవంటివాడు వచ్చాడు కదా అని ఈషణ్మాత్రమైనా మనస్సు కరుగవలసింది. అదికాకుండా కక్షకట్టి సాధించాడు. పేరుపొందతగ్గవాడే వెళ్లు వెళ్లు" అని చెప్పాడు.

ఇంత అన్యాయం తనకు అకస్మాత్తుగా జరుగుతుందని ఎరుగడు మన అమాయకుడు. గవర్నమెంటు చట్టములప్రకారం ఎంతకష్టపడినా తన ఖాయపుపనికి సాధారణంగా నష్టంకలగదనే విశ్వాసంతో ఉన్నవాడు. ఒక్కవార్నింగైనా లేకుండా అన్యాయంగా పిడుగు మొత్తినట్టుగా ఒకేసారి ఈకబురు వినేటప్పటికి నిలుపునా కూలబడ్డాడు. వెయ్యిరూపాయల ఉద్యోగం పోయినట్టుగా. అవునుమరి. అతనికి ఆ ఇరవైరూపాయలే 20 వేలులాగు కనిపించుతవి. అది అతనిస్థితి.

3

మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు మెల్లగా కాళ్లీడ్చుకుంటూ రామచంద్రుడు ఇంటికివచ్చి వీధివాకిలితలుపు తట్టాడు. అతనితండ్రి 60 ఏండ్ల ముసలాయన కొడుకోసరం అన్నం మూటకట్టుకొని అప్పుడే తలుపు తీయబోతున్నాడు. తలుపు తీసేటప్పటికల్లా ఎదురుగాఉన్న కొడుకునుచూచి ఏమిరా రాముడూ! నీవే వచ్చావు. ఇవాళ వంట కొంచం ఆలస్యంఅయింది. అమ్మ అనుకోంగానేఉంది. అని ఏమేమో మాటలాడాడు.

రామచంద్రుడు దేనికీ బదులుపలకలేదు. అక్కడే ఉన్న ఒక నులకమంచంమీద కాళ్లయినాకడుక్కోకుండా బొక్కబోర్లా పడుకున్నాడు. అమాయికులైన తల్లిదండ్రులూ, ఇంకా ఉన్న అన్నతమ్ములు, అక్కచెల్లెళ్లు అందరూ ఏమీతోచక దగ్గరగావెళ్లి సంగతిసందర్భాలను అడుగుతూ భోజనానికి లెమ్మంటున్నారు. కొత్తగా కాపురానికివచ్చిన అతనిభార్య అందరితోచొరవగావచ్చి మాటాడటానికి బిడియపడుతూ ఆతురాగా లోపలిగుమ్మంలో నిలవబడి చూస్తూ ఉన్నది. కొంతసేపటికి రామచంద్రుడు సంగతంతా

చెబుతూ తేనుకికమీదట ఆబొక్కపూటగంజి ఆధారము లేపటినుండి లేదని గ్రుడ్ల నీరు గ్రుక్కాడు. ఇక ఆపేద కుటుంబీకులయొక్క అప్పటి మానసికస్థితి వర్ణించి వివరించటంకంటే ఊహాప్రపంచంలో ఆస్థితిని గ్రహించ ప్రయత్నించుట మంచిది.

అతని మాతృదేవత కొడుకు కన్నీరు చూడలేక పోయింది. తాను మడిగా ఉన్నానను దృష్టికూడా ఆమెకు నశించింది. వెంటనే కొడుకుదగ్గరగావెళ్లి కూర్చుని వీపుమీద చేయివేసి "నాయనా విచారించకు. భగవంతు డన్నవాడు ఉన్నాడు. పుట్టించినవాడు పూరి మేపడుకదా. న్యాయానికి ధర్మానికి ఈప్రపంచంలో ఈషణ్మాత్రమైనా చోటన్నదిఉంటే నిజం నిలకడమీద బయల్పడి నీఅధికారాలు నీకు న్యాయం ఇప్పించకపోరు. లే. భోజనంచెయ్యి. మనస్సు కొంచం దిటవు తెచ్చుకో" అని బుజ్జగింపుగాను ఓదార్పుగాను చెప్పింది. తండ్రికూడా భార్య చెప్పినట్టుగానే కొడుకునకు ధైర్యవచనాలుచెప్పి ఓదార్చాడు. అయినప్పటికీ, ప్రస్తుతకాలపు ప్రపంచ ధర్మాన్ని బాగ వాడి వడపోయడంవల్ల 'అధికారులు న్యాయం కలుగచేస్తారు' అన్నముక్కను వాడలేదు.

తల్లి బలవంతంమీద భోజనం అయిందనిపించుకొని రామచంద్రుడు ఇవతలికి వచ్చాడు. ఏదో తన స్వంత పనిమీద వీధిలోనుంచి నడిచివెళ్లి పోతూఉన్న తమ దూరపుబంధువైన ఒకలాయరు ఇతనికంట బడ్డాడు. వెంటనే వీధిలోకివెళ్లి అతన్ని లోనికాహ్వానించాడు. అతనూ స్వభావంచేత చాలమంచివాడు.

అలాగు పిల్చినందుకు మాటతీసివేయకుండా లోపలికివచ్చి రామచంద్రుడి తల్లిదండ్రులను పల్కరించాడు. ఆవృద్ధదంపతులిద్దరూ కుశలప్రశ్నలు చేసి కూర్చోమనిచెప్పి తమకప్పుడే తటస్థించినవిపత్తును విపులంగాచెప్పడం మొదలుపెట్టారు. అతడునూ ఇదంతావిని చాలా విచారించాడు. కాని నిస్పృహ కనబరచలేదు. మర్నాడుఉదయం రామచంద్రుడ్ని తనఇంటికి రావలసినదిగాచెబుతూ అధికారులకు వినతి పత్రమొకదానిని తయారుచేసి మనం పంపుదాము. తప్పకుండా కాంగ్రెసుగవర్నమెంటు న్యాయం జరిపించటానికి ఎక్కువశ్రద్ధ చూపుతుంది. అని చెప్పి వెళ్లిపోయాడు.

నాలుగురోజులు గడిచాయి. శనివారం సాయంకాలం ప్లీడరుగారూ, రామచంద్రుడూ, హిందూపత్రికను చదువుతున్నారు. చక్రవర్తి రాజాజీగారియొక్క వ్యాసం చదువుతూ, కాంగ్రెసు గవర్నమెంటుయొక్క న్యాయపక్షపాతాన్ని, వితరణశీలాన్నీ పొగడుతూ ఆనందిస్తున్నారు. విశాఖపట్నంలో ఇండ్లకు ఉత్తరాలు అందేటప్పటికల్లా సాయంకాలం సుమారుగా 6 గంటలు కొట్టుచుండును. వీధిలో ఉత్తరాలు పంచుకొంటూవచ్చిన పోస్టుబంట్రోతు వీరిదగ్గరఆగి ఒక పొడుగుకవరును, తీసి వీరివద్ద విసరేసిపోయాడు. ఆకవరును చూసీచూడటంతోటే, "మనుపెప్పుడేనా చిన్నతాబేదార్లుపెట్టుకున్న అర్జీలకు ఇంతత్వరలో జవాబులువచ్చిన పాపాన్నిపోయేనా? మన అదృష్ట వశాత్తు న్యాయపక్షం అధికారంలోకి రావడం, మన మొరలువిని నిజం కనుక్కొందికి ప్రయత్నించి ఆ లోపాన్ని దిద్దటానికి ప్రయత్నించటం జరుగుతూ ఉంది. ఇది గవర్నమెంటు కవరు. దానికి జవాబు అయివుంటుంది" అనిఅంటూ ప్లీడరుగారు ఆకవరును తృప్తికరమైనదృష్టులతో క్రిందామీదా ఒకసారిచూచి కవరు మూతవిప్పాడు. లోపలి కాగితంలో నిండా రెండువరుసలు లేవు. పైవరుసచూస్తూవుండగానే ప్లీడరుగారి మొహం నల్లగా మార్పుకావడం జరిగింది. దాన్ని గమనిస్తున్న రామచంద్రుడికి ఆసంగతులు బోధపడినయి.

ఇంకేముంది. అధికారులు మామూలు పంథాలో గుడ్డెద్దువాటంగా వ్రాస్తున్నప్రకారంగానే ఉంది. "మేమిందులో దఖలు పుచ్చుకొనము" అనే వాడుకైన మూడుముక్కలు. న్యాయానికి ఇంకెక్కడికి పోవడము?